

VA-plan 2014

Senast reviderad 140226

Vattenplanering

VA-översikt

VA-policy

VA-plan

VÄRMDÖ KOMMUN

Innehåll	sid
1 Inledning	3
2 Övergripande ställningstaganden	4
3 Målsättningar för framtida VA-försörjning	4
4 Principer för allmän VA-utbyggnad	6
5 Plan för utveckling av allmänna VA-anläggningar	6
6 Plan för utveckling av enskilda VA-anläggningar	8
7 I väntan på kommunalt VA	9
8 Plan för utveckling av gemensamma VA-anläggningar	9
9 Vattenförvaltning	10
10 Hållbarhetsindex	14
11 Handlingsplan	15

Inledning

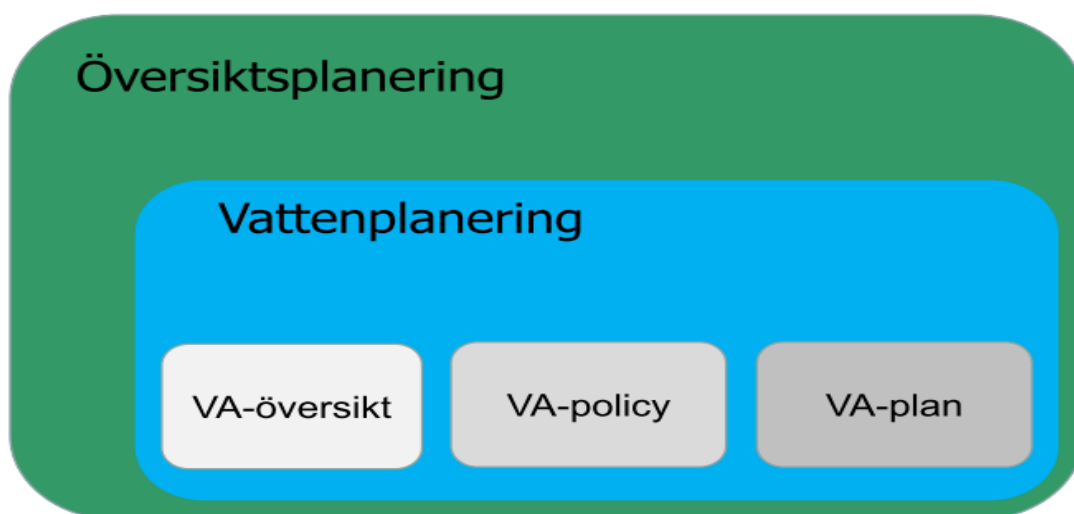
Värmdö kommun inleder en vattenplanering som en tematisk del av kommunens översiktliga planering med målsättningen att skapa en robust och hållbar vatten- och avloppsförsörjning och långsiktigt säkerställa en levande kust och skärgård. VA-planen är den sista delen i vattenplaneringen. Planen är ett heltäckande och långsiktigt styrinstrument för hantering av frågor som rör vatten och avlopp inom och utom verksamhetsområde för allmän VA-försörjning.

Vattenplaneringen omfattar en VA-översikt, en VA-policy samt en VA-plan. Den bygger på ställningstaganden i översiktsplan 2012-2030, som beskriver användningen av mark och vatten, vattenförvaltning med mera samt nuvarande VA-policy, från 2008. Dagvattenförhållandena finns redovisade i en särskild policy reviderad 2012. Vattenplaneringen har samma tidsperspektiv som översiktsplanen, nämligen 2030. Översikt och policy redovisas i separata dokument.

Syftet med vattenplaneringen är att på ett samlat och samordnat sätt redovisa hantering av allmänt och enskilt vatten och avlopp som underlag för planering och beslut i frågor som rör mark och vatten. Vattenplaneringen ger också staten besked om hur kommunen arbetar för att nå en god vattenstatus till år 2015 och 2021. I planens avsnitt om vattenförvaltning redovisar kommunen de åtgärder som man avser att vidta. Med vattenplaneringen visar kommunen även hur man säkerställer människors hälsa och miljön genom utbyggnad av det kommunala VA-nätet och genom tillsyn av gemensamma och enskilda anläggningar.

Värmdö kommun bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan nås i samverkan med ägare av jord- och skogsbruk samt innehavare av enskilda avlopp. Möjligheterna att uppnå normerna är även beroende av regionala åtgärder eftersom Värmdö är en nedströmskommun till många kommuner inom Norra Östersjöns vattendistrikt.

Arbetet med vattenplaneringen bedrivs i en förvaltningsövergripande arbetsgrupp av Lars Fladvad kommunledningskontoret, Anna Sandahl, samhällsbyggnadskontoret och Staffan Stafström, bygg- och miljökontoret. Lena Kjellson, Tyréns biträder gruppen.

Denna VA-plan är en redovisning av hur kommunen planerar att utveckla det allmänna vatten- och avloppsnätet och enskilda avloppsanläggningar. Planen antogs av kommunfullmäktige 2014-xx-xx.

Övergripande ställningstaganden

VA-planen bygger på fakta om kommunens och enskildas VA-anläggningar redovisade i VA-översikten samt på mål och rekommendationer från översiktsplan 2012-2030 och principer för vatten och avlopp hämtade ur VA-policy 2014.

Hållbar och robust VA-försörjning

Kommunen har ett lagstadgat ansvar att ordna vatten och avlopp om det behövs av hälso- och miljöskäl. En långsiktigt god vattenförsörjning är säkerställd via avtal med Stockholm Vatten AB om överföring av Mälarvatten via Nacka. Genom avtal och överledning av avloppsvatten till Käppala har kommunen säkrat möjligheten att på ett hållbart sätt ta hand om avloppsvatten från i stort sett hela kommunen utom skärgårdsområdet.

Även fortsättningsvis ska hushållning med grundvatten prioriteras inte minst när det gäller enskild vattenförsörjning. Skyddet av grundvattentäkter ska respekteras vid bebyggelseutveckling för att lokala täkter har stor betydelse för dricksvattenförsörjningen.

Utbyggnaden av det allmänna VA-nätet ska utgå från den prioriteringsordning som lagts fast i översiktsplanen, med fokus på utveckling av tätorter och prioriterade förändringsområden. VA-utbyggnaden ska samordnas med detaljplanering så att anslutning till kommunalt vatten och avlopp är möjlig innan ökade byggrätter medges.

Övergripande ställningstaganden

- VA-försörjning med god kapacitet och reningsgrad är en förutsättning för kommunens utveckling. Driftsäkerheten i kommunens anläggningar ska successivt höjas
- VA-utbyggnaden ska prioriteras efter principen inifrån och ut samt med satsning på områden med risk för människors hälsa och miljön. Utbyggnad i och kring tätorter och väl belägna förändringsområden prioriteras
- Riktad information och rådgivning samt tillsyn av enskilda avlopp. Särskilt till fastigheter som inte kommer att kunna anslutas till det kommunala nätet
- Krav på kommunalt VA eller bra enskild lösning är en förutsättning för utökad byggrätt
- Samordnad prövning av bygglov och VA-lösning för att underlätta för fastighetsägare och främja en god miljö
- God ekologisk vattenstatus ska uppnås i ytvatten till år 2021 och god kemisk status till 2015. För grundvatten ska kemiska och kvantitativa mål vara uppnådda till 2015. Parallellt ska miljömålen om kretsloppsriktad avloppshantering och ingen övergödning uppnås

Målsättningar för framtida VA-försörjning

Ytterst är målsättningen att förbättra vattenmiljön i Värmdö och skapa goda förutsättningar för ett attraktivt och hälsosamt liv samtidigt som möjligheterna till hållbar tillväxt främjas. Genom insatser från medborgare, fastighetsägare, markägare och kommunen ska nationella mål om *Ingen övergödning* och *Levande kust och skärgård* uppnås i likhet med vattendirektivets mål om god vattenstatus till år 2021. God vattenstatus preciseras i miljökvalitetsnormer för vatten.

Eftersom Värmdö kommun är en nedströmskommun inom Norra Östersjöns avrinningsområde måste en omfattande samverkan mellan olika aktörer ske för att nå god status i Värmdös kustvatten och utsjövatten. Förutom regionens kommuner måste jord- och skogsbruket som svarar för halva närsaltläckaget vidta åtgärder.

I VA-policy 2014 redovisas kommunens målsättningar för VA-planeringen. De är:

Mål för kommunal vattenförsörjning

- Kommunen ska svara för en långsiktigt hållbar vattenförsörjning inom områden med kommunalt vatten och avlopp
- Kommunen ska verka för att lokala grundvattentillgångar skyddas och brukas uthålligt
- Kommunen ska verka för att alternativa vattenförekomster värnas för långsiktig vattenförsörjning

Mål för enskild vattenförsörjning

- Uttag av grundvatten ska anpassas till naturgivna förutsättningar, försiktighetsprincipen ska alltid tillämpas. Fastighetsägaren är ansvarig för uttag och egen förbrukning
- Vid stor risk för problem bör vattenuttag styras med information, föreskrifter och/eller villkor
- Kommunen ska inventera och informera om vattensituationen i olika delområden
- Modern teknik bör användas inom riskområden för att minimera grundvattenuttag

Mål för kommunal avloppshantering

- Kommunen ska svara för en långsiktigt hållbar avloppsrening inom områden med kommunalt avlopp
- Kommunen ska medverka till utvecklingen av gemensamma system som på sikt kan kopplas till kommunens system

Mål för enskild avloppshantering

- Varje fastighet ska ha en långsiktigt hållbar och kretsloppsanpassad lösning som inte påverkar omgivningen negativt i form av smittspridning eller närsaltläckage
- Fastighetsägare ska ta ansvar för sina utsläpp genom bra drift och egenkontroll
- Kommunen ska bidra till utvecklingen av bra enskilda avlopp genom information om mer hållbara lösningar
- Kommunen ska följa utvecklingen genom tillsyn

Mål för båtliv- och besöksnäring

- Kommunen ska medverka till ett ökat omhändertagande av fritidsbåtars latrin

Som utgångspunkt för kommunens VA-planering, tillsyn och prövning av bygglov gäller förutom de övergripande ställningstagandena och målen de åtgärder som kommunen föreslagit för att uppfylla de sex krav på insatser som Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns avrinningsområde ålagt kommuner att göra till år 2021, se avsnitt Vattenförvaltning nedan.

Föreslagna åtgärder och andra lokala aktörers åtaganden är en del av statens samlade åtagande för att uppnå god vattenstatus i Stockholms skärgård. Utöver dessa insatser krävs en betydande regional medverkan från aktörer som ansvarar för utsläpp uppströms i avrinningsområdet Norra Östersjön.

Principer för allmän VA-utbyggnad

Värmdö kommun genomför en omfattande utbyggnad av det kommunala VA-nätet. Kommunen är huvudman för utbyggnad av allmänna VA-anläggningar. Utbyggnaden sker efter principen inifrån och ut och med prioritering av förändringsområden med miljöproblem med eller med risk för människors hälsa. I översiktsplan 2012 – 2030 har en rangordning skett av vilka förändringsområden som ska planläggas och förses med kommunalt vatten och avlopp fram till 2015 respektive 2025. Rangordningen och principen styr VA-planeringen.

I och med att detaljplan upprättas för ett område beslutar kommunen att området ska förses med kommunalt vatten och avlopp genom att fastställa ett VA-verksamhetsområde. Inom området bygger kommunen ut vatten och avlopp vart efter området exploateras. I och med att fastigheterna förses med en förbindelsepunkt får fastighetsägaren betala anslutningsavgift. Löpande och fasta avgifter för driften tas ut enligt fastställd taxa.

VA-kollektivet ekonomi baseras på självkostnadsprincipen och kostnaderna för utbyggnad ska täckas av de avgifter som tas ut. Av miljöskäl planerar kommunen att bygga ut vatten och avlopp till stora delar av fastlandsområdet i kommunen. Gränsen för utbyggnaden avgörs av var det är ekonomiskt motiverat och tekniskt möjligt att bygga ut.

Plan för utveckling av allmänna VA-anläggningar

Den utbyggnadsordning som redovisas i översiktsplan 2012-2030 kan eventuellt justeras på grund av ändrade förutsättningar för samhällsbyggande, lokal miljösituation eller akuta problem med vatten- och avloppsförsörjningen. Planen uppdateras och kompletteras löpande av samhällsplaneringsnämnden. Åtta områden har prioriterats i en första fas fram till 2015 och ytterligare åtta områden ingår i nästa utvecklingsfas som sträcker sig till 2025. Se nedan i avsnittet Handlingsplan.

Utbyggnadsordning

Exakt när i tiden VA-utbyggnaden kommer igång beror på hur detaljplaneläggningen fortlöper och om den överklagas. Normalt inleds projektering, upphandling och utbyggnad i och med att planen vunnit laga kraft. För att ge möjlighet till VA-utbyggnad innan ombyggnad av bebyggelse inleds förskjuts genomförande tiden två år. Det innebär att kommunen har två år på sig för att lägga ned ledningar i området innan enskilda fastighetsägare har möjlighet att bygga om och ut sina hus. Fastigheter som erhåller kommunalt VA ska omgående ansluta sig till nätet och ta bort den enskilda anläggningen för vatten och avlopp.

Prioriterade områden till 2015

Mörtnäs och Korpholmen
Kolvik
Torsby
Brunn och Lövhamra
Värmdövik, Herrviksnäs, Strömma
Norra Kopparmora
Näverängen och Torshällsvägen
Ingaröstrand

Prioriterade områden till 2025

Enkärret och Återvall
Koviksudde och Skeviksstrand
Värmdö-Evlinge
Saltarö och del av Skärmarö
Älvsala, Fagerdala och Bullandö
Stora Barnvik, Barnviksnäs och Tranarö
Skälsmaraområdet och Hanskroka
Norra Lagnö

Avloppsvatten

Avloppsvatten i Värmdö tas om hand regionalt i Käppalaverket eller lokalt i verken på Djurö och Telegrafholmen. Under ytterligare några år används även Södernäs reningsverk innan avloppsvattnet leds till Käppala. Detta bidrar till att målen om *Ingen övergödning* och en *Levande kust och skärgård* kan uppnås. Bästa tillgängliga teknik används för att rena spillvatten i enlighet med gällande villkor för respektive verk.

Driften av anläggningar säkerställs successiv vid utbyggnad av systemet för att möta den ökade efterfrågan på rening av avlopp. Reningsanläggningar i kommunen ska klara höggradig rening med reduktion av närsalter.

Dagvatten och dränvatten

Kommunen har en särskild dagvattenpolicy som stöd för omhändertagande av dagvatten. Utgångspunkten är att dagvatten i första hand ska tas om hand lokalt genom utjämning av flöden och primär rening. Bortledning av dagvatten sker genom separata dagvattenledningar eller öppna diken. För att utjämna flöden inom exploateringsområden ska vid behov utjämningsmagasin och reningsdammar byggas.

På sikt bör det lokala omhändertagandet utvecklas med översilningsmarker och återföring av vatten till marken för att skapa så naturliga flöden som möjligt och undvika störtfloder vid häftiga regn.

Dagvatten i Värmdö ska ledas till tåliga recipienter om inte ett lokalt omhändertagande kan ordnas.

Dag- och dräneringsvatten ska inte avledas via spillvattenledningar för att minska flödet till reningsverk. Dränvatten bör tas om hand som lokalt dagvatten.

Dricksvatten

Utveckling och drift av det allmänna vattennätet ska säkerställas så att alla som är anslutna får dricksvatten av god kvalitet, som uppfyller livsmedelsverkets krav. Vid behov ska kapaciteten utökas genom avtal om ökad överledning av Mälarvatten.

De lokala grundvattentäkterna skyddas genom fastställande av skyddsområden och utfärdande av skyddsföreskrifter. I detaljplanering ska särskild hänsyn tas till vattenskyddsområden.

Vattensnål teknik ska främjas och mark reserveras för vattentorn eller lågreservoarer i Hemmesta, Östra Ekedal och Ålstäket. Ledningsnätet ska byggas ut så att rundmatning möjliggörs där det går för att öka driftssäkerheten.

Överföringsledningar

Kommunen ska fortsätta utvecklingen av det allmänna nätet genom att anlägga överföringsledningar med god kapacitet, som möjliggör fortsatt anslutning och utbyggnad av lokala nät i olika kommundelar. Allt mer avloppsvatten ska ledas till Käppala. Från lokala verk i Hemmesta och Södernäs ska nya överföringsledningar anläggas så att ett mera hållbart VA-system är i drift till 2015.

Mer detaljerade åtgärder som rör avlopp, dagvatten och dricksvatten redovisas i avsnittet om Värmdö kommuns svar på Vattenmyndighetens förvaltningsplan för 2010-2015 och i avsnittet Handlingsplan, se nedan.

Vattenskyddsområden

Exploatering eller förtätning av bebyggelse inom vattenskyddsområde är möjligt, men endast om det inte äventyrar skyddet av vattentäkten. Varje planerad åtgärd ska bedömas med utgångspunkt från gällande skyddsföreskrifter.

För att klara miljökvalitetsnormerna för grundvatten får byggnation inom primär vattenskyddszon inte ske. Inom sekundär vattenskyddszon kan viss bebyggelse övervägas, men enbart i de fall det inte påverkar grundvattenkvaliteten negativt. Exploatering på mark som inte är ianspråktagen inom vattenskyddsområde ska prövas restriktivt med beaktande av risker. Förutom risker i driftskede ska risker under hela planerings och byggskedet vägas in.

För entreprenadarbeten inom vattenskyddszon har samhällsplaneringsnämnden fastställt särskilda entreprenadbestämmelser.

Plan för utveckling av enskilda VA-anläggningar

Hushålla med grundvatten är kommunens högst prioriterade miljömål. I kustnära områden med tätare bebyggelse förekommer saltvatteninträngning och vattenbrist. För att säkra tillgången på vatten i bristområden har kommunen inrättat vattenskyddsområden. I områden med enskilda VA-lösningar är det ett gemensamt ansvar att hushålla med grundvatten och motverka risk för föroreningar genom bra rening av avloppsvatten. Tillsyn och övervakning är viktigt för att säkerställa en långsiktig vattenförsörjning i områden som inte har eller väntas få kommunalt vatten och avlopp.

En enskild avloppsanläggning ska uppfylla miljöbalkens krav på rening och funktion. Det är fastighetsägaren som är ansvarig för att anläggningen har tillstånd och inte leder till risk för människors hälsa eller miljön. Genom egenkontroll ska fastighetsägaren analysera anläggningens funktion och behov av skötsel. Enligt kommunens renhållningsordning ska en avloppsanläggning slamsugas minst vart annat år. Infiltrations- eller markbäddar bör byggas om med 10-20 års intervall beroende på bäddens reningsfunktion och omgivningspåverkan.

Kommunen utövar tillsyn genom att områdesvis inventera enskilda VA-anläggningar och genom att pröva tillstånd eller anmälningar. Kommunens målsättning är att ha inventerat alla 15 000 enskilda avloppsanläggningar i kommunen till år 2020. Cirka 8 000 avloppsanläggningar återstår att inventera. Kommunens målsättning är att inventera över 1 000 fastigheter per år, se avsnitt Handlingsplan.

Kommunens analys av tillsynsverksamheten visar att två tredjedelar av inspekterade enskilda avloppsanläggningar som regel har bristande funktion i någon del. För att kustvattnet i Värmdö skärgård ska uppnå god status är det viktigt att alla enskilda avlopp har fullgod funktion.

Ny forskning, inom ramen för projektet Levande Kust som stiftelsen BalticsSea2020 genomför, visar att latrin inte bör tas om hand lokalt i kustnära områden för att marken här som regel är mättad på närsalter. Tillskott av fosfor och kväve läcker ur tunna jordlager ut i diken och vikar. Vikar som i många fall har döda bottnar till följd av många år med för stora utsläpp fosfor, kväve och slam.

Latrin bör istället tas om hand via snålspolande WC och sluten tank eller via en form av torr lösning och föras till Käppala eller andra stora anläggningar. Slam kan efter behandling även tas om hand som näring inom jordbruket, men eftersom det finns få aktiva lantbruk i kommunen är denna lösning svår att förverkliga.

Värmdö kommuns långsiktiga plan är att flertalet enskilda anläggningar inom fastlandsområdet ska anslutas till det allmänna VA-nätet inom en 20-årsperiod om det är tekniskt möjligt och ekonomiskt motiverat. I väntan på utbyggnad av nätet är det fastighetsägarens ansvar att ha ett avloppssystem med fullgod rening som sköts genom slamtömning och egenkontroll.

Mer detaljerade åtgärder som rör enskilda avloppsanläggningar redovisas nedan i avsnittet om kommunens svar på Vattenmyndighetens förvaltningsplan för 2010-2015 och i avsnittet Handlingsplanen.

I väntan på utbyggnad av kommunalt VA-nät

Inom områden som kommer att få kommunalt vatten och avlopp inom cirka 10 år gäller vissa övergångsprinciper för fastigheter med enskild VA-anläggning:

- En enskild avloppsanläggning ska ha fullgod rening av avloppsvatten fram till dess inkoppling till kommunalt avlopp sker. Krav på åtgärder ska vara skäliga och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning
- I områden med akut vattenbrist eller saltvatteninträngning kan kommunen under en övergångstid hänvisa till kommunala tappställen för dricksvatten
- För besiktigad och godkänd VA-anläggning som är nyare än 10 år finns möjlighet till viss ersättning vid övergång till kommunal lösning
- I områden där detaljplanering pågår bör ansökan om bygglov vilandeförklaras i två år. Medges bygglov ska krav på anslutning till allmänt VA säkerställas i särskilt avtal
- Bygglov får endast medges om det finns möjligheter att ordna hållbara vatten- och avloppslösningar på en fastighet. Temporära lösningar med till exempel tank för avloppsvatten och avsaltningssystem kombinerat med vattensnål teknik för dricksvatten kan medges som kortsiktig lösning om fastighetsägaren i avtal förbinder sig att ansluta och använda det kommunala VA-systemet när det är utbyggt
- I områden som kan utvecklas utan genomgripande förnyelseplanering kan byggrätten justeras med ett enkelt planförfarande efter att kommunal VA byggts ut
- I vissa fall kan det vara nödvändigt att ange en genomförande tid i nya detaljplaner som inleds i och med att vatten och avlopp är utbyggt i området. En förskjutning av genomförandetiden i två år är lämplig för att hinna bygga ut vatten och avlopp

Plan för utveckling av gemensamma anläggningar

En gemensam VA-anläggning kan bestå av ett ledningsnät för en grupp fastigheter som byggts ut av fastighetsägarna och anslutits till det kommunala nätet. Det kan också vara en enskild anläggning med gemensamma ledningar och rening. En gemensam anläggning kan bildas genom att fastighetsägare går samman och tar ett gemensamt ansvar eller att man bildar en samfällighet genom en förrättning enligt anläggningslagen.

Gemensamma lösningar kan vara en fördel i områden med svåra förhållanden där det är risk för föroreningar av grundvatten på grund av att anläggningarna kommer att ligga nära vattentäkter. Det kan även vara en fördel i områden där det inte planeras för kommunalt vatten och avlopp.

Mer detaljerade åtgärder som rör gemensamma VA-anläggningar redovisas nedan i avsnittet om kommunens svar på Vattenmyndighetens förvaltningsplan för 2010-2015 och i avsnittet Handlingsplanen.

Vattenförvaltning

Nationell vattenförvaltning

År 2000 antog EU ett ramdirektiv för vatten för att bevara och förbättra Europas vatten. Målsättningen är att uppnå god vattenstatus genom att långsiktigt trygga en hållbar vattenkvalitet och vattenanvändning. I Sverige har fem vattenmyndigheter tillsammans med Naturvårdsverket och senare Havs- och vattenmyndigheten ansvar för vattenförvaltningen.

Förvaltningsarbetet sker i sexårscykler. Vattnen övervakas, kartläggs och klassas i ekologisk och kemisk status. Utifrån detta arbete har miljökvalitetsnormer tagits fram för olika vattenförekomster. För att nå miljökvalitetsnormerna i de olika vattnen upprättas åtgärdsprogram som presenteras för EU i förvaltningsplaner vart sjätte år. Den första perioden är mellan 2010 och 2015. Arbetet med en ny förvaltningsplan för perioden 2016-2021 pågår.

Havs- och vattenmyndigheten har, som svar på EU:s krav på god miljöstatus i våra hav, presenterat ett förslag till havsmiljödirektiv för att uppnå god miljöstatus i de svenska delarna av Nordsjön och Östersjön till år 2020. Havsmiljödirektivet gäller från strandzonen till den svenska ekonomiska zonen, 12 nautiska mil utanför strandlinjen. Direktivet överlappar vattendirektivet som gäller från strandlinjen till 1852 meter (en nautisk mil) ut i havet. Direktiven gäller parallellt i kustzonen.

Enligt EUs avloppsdirektiv omfattas hela Stockholms län av regler för utsläpp av fosfor och kväve. Värmdö kommun har därför år 2013 antagit en åtgärdsplan för att öka återvinningen av fosfor och kväve.

Värmdö kommun ingår i Norra Östersjöns vattendistrikt. Till distriktet hör Mälardalen och hela Stockholms skärgård. Vattenmyndighetens bedömning är att de största miljöproblemen i Värmdös kustvatten är övergödning. I VA-översikten finns en redovisning av statusen på kommunens olika vattenförekomster, som klassades år 2009. Grundvatten i Värmdö ska ha uppnått kemiska och kvantitativa mål till 2015. Ytvattnen ska ha uppnått god kemisk status till 2015 och god ekologisk status till år 2021.

För att klara målet om en god kemisk och ekologisk status, krävs att utsläppen av fosfor minskar med cirka 20-35 procent och utsläppen av kväve med cirka 40-60 procent av den totala tillförseln från hela tillrinningsområdet. För att klara god kemisk status krävs främst att halterna av tennföreningar i våra kustvatten minskar.

Lokal vattenförvaltning

I översiktsplan 2012-2030 slår kommunen fast att det man i första hand kan satsa på är utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp samt ökad tillsyn av enskilda avlopp för att minska utsläppet av fosfor och kväve. Kommunen klargör också att det krävs en omfattande regional samverkan mellan olika aktörer för att Värmdös kustvatten påverkas av utsläpp från Mälardalsregionen. Bland annat måste jord- och skogsbruket i regionen vidta åtgärder och över 50 000 enskilda avlopp förbättras för att målet om god vattenstatus ska nås. Målet är preciserat i form av miljökvalitetsnormer för olika vattenområden.

I åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns avrinningsområde för perioden 2010-2015 finns 37 åtgärder varav sju riktar sig till kommuner. Här redovisas i punktform de åtgärder som Värmdö kommun genomför för att bidra till att god vattenstatus uppnås. En mera kortfattad beskrivning av kommunens insatser redovisas i handlingsplanen, sist i denna VA-plan.

Åtgärd 32. Kommunerna ska i sin tillsyn prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

För att svara upp mot kravet har kommunen:

- Inlett rening av allt kommunalt avloppsvatten i Käppala reningsverk som har en höggradig reduktion av närsalter
- Inlett en omfattande utbyggnad av vatten och avlopp till förändringsområden för att minska utsläpp av fosfor och kväve samt smittämnen från enskilda avlopp
- Planer på att ansluta alla fastigheter som det är tekniskt möjligt och ekonomiskt motiverat att göra till allmän VA-försörjning inom 20 år. Perifert belägna områden i skärgården ska även på sikt att ha bra enskilda lösningar
- Skapat möjligheter för områden med gemensamma avloppsanläggningar att ansluta till det kommunala avloppsnätet. För anslutning gäller kommunens krav på funktion och material i ledningsnät
- För avsikt att genom tillsyn se till att fastigheter som har kommunal förbindelsepunkt ansluter till och använder det kommunala VA-nätet
- System för att ta emot slam som hämtats från enskilda anläggningar
- Antagit en handlingsplan för tillsyn av enskilda avlopp som innebär att takten i tillsynen ökas radikalt med målsättningen att till år 2020 ha genomfört tillsyn av samtliga cirka 15 000 enskilda avlopp
- Inlett ett samarbete med stiftelsen Baltic Sea 2020 för att rena Björnöfjärd och samtidigt verka för att all latrin förs bort från det kustnära området kring fjärden för att minska nytillskottet av näring. Åtgärder med stöd av Baltic Sea 2020 vidtas även inom jord- och skogsbruket runt fjärden
- Initierat utveckling av nya tekniska lösningar för avloppsrening som innebär förbättrad slamhantering och närsaltsreduktion
- Framfört behov av en ny typ av besökstoiletter i skärgården som inte läcker närsalter och smittämnen
- Främjat utbyggnaden av mottagningsstationer för latrin från fritidsbåtar
- Gjort en utredning om bräddningens konsekvenser och ansökt om tillstånd för den miljöfarliga verksamhet som avledning av avloppsvatten till Käppala innebär

Åtgärd 33. Kommunerna ska ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

För att svara upp mot kravet har kommunen:

- Tillämpat kravet på hög skyddsnivå för flertalet enskilda avlopp eftersom bebyggelse-trycket är stort, kustvattnet påverkat och de geologiska förutsättningarna inte alltid lämpar sig för traditionella lösningar med lokalt omhändertagande
- Genom rådgivning och information ökat medborgarnas insikt och ansvarstagande
- Skapat förståelse hos fastighetsägare för behov av kretsloppsanpassade avloppslösningar och egenkontroll. Det ska bland annat ske genom tydligare villkor och tidsbegränsade tillstånd
- Rekommenderat val av enskilda avloppslösningar med utgångspunkt från naturgivna förutsättningar. Förutsättningar för vattenspolande lösningar är att systemen är långsiktigt hållbara och anpassade till miljömålen. I områden med stora problem förordas moderna lösningar med minimal eller ingen vattenkonsumtion. Grundläggande krav är att man klarar en kretsloppslösning inom i första hand den egna fastigheten som inte medför läckage till omgivningen
- Rekommenderat att latrin förs bort från kustnära områden genom WC kopplat till slutna tank eller torr lösning där latrin separeras och tas om hand
- Rekommenderat att lokalt omhändertagande inte ska tillåtas kring Björnöfjärden för att medverka till att mängden närsalter som läcker ut från bebyggelseområdet minskas
- Rekommenderat bildandet av gemensamhetsanläggningar för avlopp i tätbebyggda områden som inte kommer att kunna få kommunalt VA
- Uttryckt behov av en nationell certifiering av tekniska lösningar samt auktorisation av entreprenörer som anlägger enskilda avlopp. Med ökad kunskap öppnas möjligheter för den enskilde fastighetsägaren att välja rätt avloppslösning samtidigt som behovet av samhällskontroll minskar.

Åtgärd 34. Kommunerna ska inrätta vattenskyddsområden med föreskrifter för kommunala dricksvattentäkter som behövs för dricksvattenförsörjningen, så att dricksvattentäkterna långsiktigt bibehåller en god kemisk status och god kvantitativ status.

För att svara upp mot kravet har kommunen:

- I samverkan med länsstyrelsen sett över skyddsområden för kommunens vattentäkter på Ingarö, i Stavsnäs och i Sandhamn
- Pekat ut sju kustnära områden där tillstånd krävs för att anlägga vattentäkt för att främst minska risken för saltvatteninträngning och risken för vattenbrist

Åtgärd 35. Kommunerna ska se till att vattentäkter som inte är kommunala, men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m³/dygn, har god kemisk status och god kvantitativ status och ett långsiktigt skydd.

För att svara upp mot kravet har kommunen:

- Informerat samfällighets-, tomtägar- och vägföreningar som svarar för gemensamma vattentäkter om kraven på god vattenkvalitet
- Ökat tillsynen av gemensamma vattentäkter. Kommunen utgår i sin tillsyn från Livsmedelsverkets regler för dricksvatten

Åtgärd 36. Kommunerna ska utveckla sin planläggning och prövning så att miljö-kvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.

För att svara upp mot kravet har kommunen:

- Lagt fast en ny utvecklingsstrategi i översiktsplan 2012-2030 som innebär att utvecklingen inom kommunen främst ska ske i kollektivtrafiknära lägen i tätorterna samt i väl belägna förändringsområden
- Fört in avsnitt om hållbar utveckling och livsstil i översiktsplanen samt ett särskilt avsnitt om vattenförvaltning. Dessutom innehåller översiktsplanen en rad rekommendationer för kommunalt, gemensamt och enskilt vatten och avlopp
- Redan år 2008 antagit en VA-policy med mål och strategier för kommunalt, gemensamt och enskilt vatten och avlopp
- Redan år 2006 antagit en dagvattenpolicy med krav på primär reduktion och rening inom fastigheten samt avledning till tålig recipient. Policyn har reviderats under 2012

Åtgärd 37. Kommunerna ska, i samverkan med länsstyrelserna, utveckla VA-planer, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status, god kemisk status eller god kvantitativ status.

För att svara upp mot kravet har kommunen:

- Inlett arbetet med kommuntäckande VA-översikt, revidering av VA-policy samt framtagande av denna VA-plan

Lokala åtgärder för att uppnå god vattenförsörjning

För att svara upp mot kraven i vattendirektivet och kunna garantera en säker allmän vattenförsörjning har kommunen:

- Genom avtal med Stockholm Vatten sett till att mer vatten kan ledas över från Mälaren via ledningsnätet genom Nacka kommun
- Förstärkt skyddet av lokala vattentäkter genom att besluta om nya och utökade skyddsområden
- Planer för utbyggnad av ett huvudledningsnät så att det på sikt möjliggör vattenförsörjning även av perifert belägna områden inom fastlandsområdet med vattenproblem
- För avsikt att utreda möjligheterna att förbättra vattenförsörjningen vid beredskapsläge genom skydd även av potentiella ytvattentäkter, som Storsjön, Korsmosjön, Långträsk.

För att svara upp mot kraven i vattendirektivet och främja en säker enskild vattenförsörjning har kommunen:

- Ökat medborgarnas insikt och förståelse för problem med grundvatten genom information om grundvattensituationen i olika delar av kommunen och rådgivning om vattensnål teknik. Fastighetsägare inom riskområden har ett gemensamt ansvar att hushålla med grundvatten
- Analyserat möjligheterna till alternativ vattenförsörjning inom områden med grundvattenproblem genom till exempel system med avsaltat havsvatten eller intag av sjövattnet kombinerat med ett begränsat grundvattenuttag
- Infört tillståndsplikt för anläggande av ny brunn inom områden med stor risk för grundvattenproblem. Viss ytterligare bebyggelse kan tillåtas om krav på begränsat vattenuttag ställs vid prövning av bygglov
- Tagit fram rekommendationer för gemensamma lösningar som alternativ i områden med grundvattenproblem
- Rekommenderat certifierade brunnsbörare som beaktar risker vid borrning av brunnar för dricksvatten och bergvärme

Hållbarhetsindex

Värmdö kommuns inriktningsmål om ett hållbart Värmdö har sin utgångspunkt i Brundtland-kommissionens definition av hållbar utveckling. En utveckling av samhället som inkluderar sociala, ekonomiska och miljömässiga parametrar. För att belysa i vilken omfattning som en samlad satsning på VA-utbyggnad leder till ett mera hållbart Värmdö analyseras här utbyggnaden ur en social, ekonomisk och miljömässig dimension. Sett ur ett socialt perspektiv ska vatten och avlopp ge brukarna en långsiktigt hållbar service med ett bra vatten och en god avloppsrening. Ur ekonomisk synvinkel ska en långsiktigt hållbar VA-verksamhet karaktäriseras av stabil ekonomi och funktionell drift utan störningar. Miljömässigt hållbar är VA-utbyggnaden om den är resurseffektiv och innebär att man hushållar med ändliga resurser och miljön.

För att bedöma om VA-verksamheten i kommunen är hållbar har en analys av samtliga ingående parametrar utförts i en tregradig skala:

grön färg = positiv utveckling och god hushållning

gul färg = utveckling som innebär att befintliga kvalitet vidmakthålls

röd färg = negativ utveckling som innebär att miljö- och naturresurser skadas

Kommunal VA-verksamhet

Hållbar tjänst för brukare	Hållbart resursutnyttjande	Miljömässigt hållbar
Hälsomässigt säkert vatten	Stabil ekonomi	Hushållar med naturresurser
Hög leveranssäkerhet	Robust teknik	Säker vattentillgång
Nöjda kunder	Hög driftssäkerhet	Ringa miljöpåverkan
Bra information	Kompetent personal	Liten klimatpåverkan
		Hushållar med energi

Enskilt vatten och avlopp

Hållbar tjänst för brukare	Hållbart resursutnyttjande	Miljömässigt hållbar
Hälsomässigt säkert vatten	Stabil ekonomi	Hushållar med naturresurser
Hög leveranssäkerhet	Robust teknik	Säker vattentillgång
Nöjda kunder	Hög driftssäkerhet	Ringa miljöpåverkan
Bra information	Kompetent personal	Liten klimatpåverkan
		Hushållar med energi

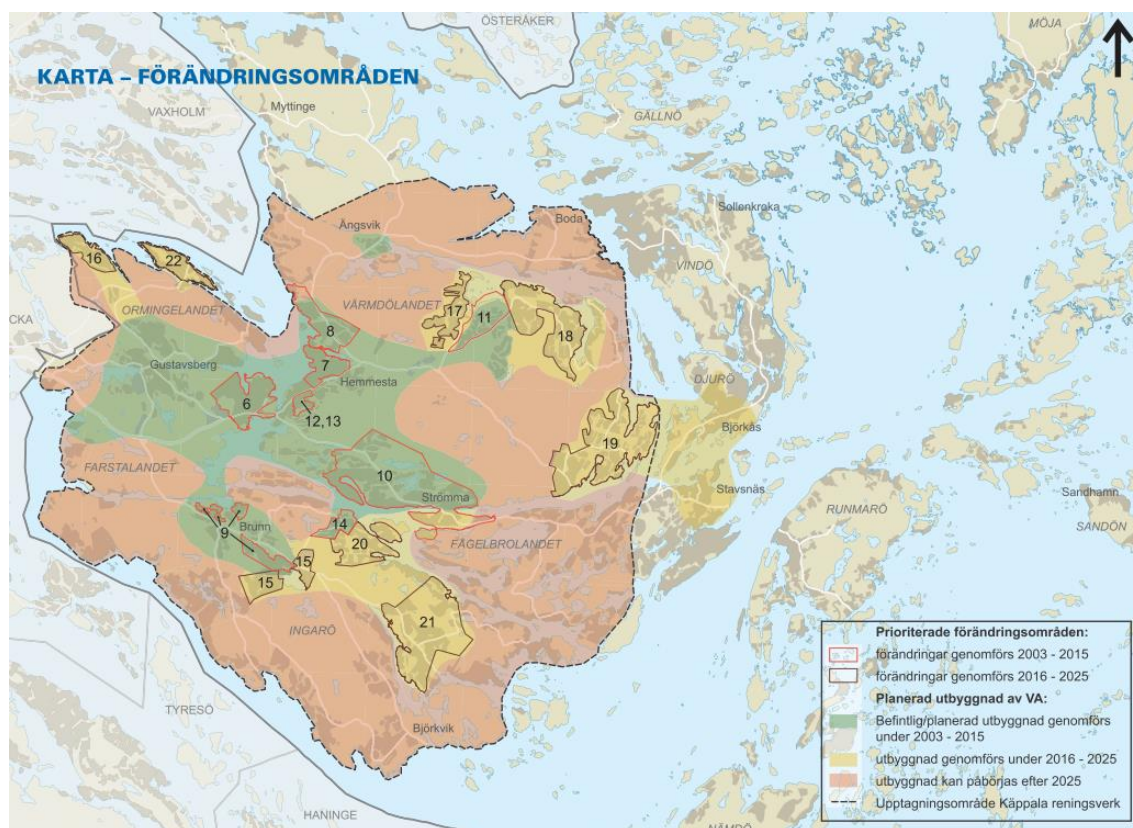
Handlingsplan

I avsnittet redovisas i korthet olika insatser som planeras inom kommunen och vem som ansvarar för planering och genomförande.

Åtgärd	Tidsperiod	Ansvarig	Samverkan	Budget
VA-utbyggnad till prioriterade förändringsområden, se tabell nedan	2003-2015 2016-2025	SBK, VA- och renhållningsenheten	VA och plan	Avgiftsfinansiering
Utbyggnad av huvudledningsnät	2003-2015 2016-2025	SBK, VA- och renhållningsenheten	VA och plan	Avgiftsfinansiering
Tillsyn av enskilda avlopp	2014-2020	BMK		Avgiftsfinansiering
VA-rådgivning	Löpande från 2014	BMK via konsult		Anslagsfinansiering
Mottagningsstationer för latrin från fritidsbåtar i skärgården	2014-	SBK och Värmdö Hamnar		Anslagsfinansiering och LOVA-bidrag
Krav på hög skyddsnivå vid utsläpp från enskilda avlopp	2014-	BMK		
Nya principer för omhändertagande av latrin i kustnära områden	2014-	SBK, VA- och renhållningsenheten	BalticSea2020	
Reviderat skyddsområden för vattentäkter	2013-	SBK, VA- och renhållningsenheten		Anslagsfinansiering
Mer tillsyn av gemensamma vattentäkter	2013-	BMK		Avgiftsfinansiering
Riktad information till entreprenörer och brunnborrare	Löpande från 2014	BMK		

Utredningsläge för prioriterade förändringsområden			
Område	Utredningsläge 2013/14	Antal fastigheter	Andel permanent bebodda fastigheter
Prioriterade 2003-2015			
Mörtnäs och Korpholmen (6)	M1,M2, M4 VA-utbyggnad klar M3 VA-utbyggnad klar M6, M7 Detaljplan laga kraft M5, M10 Planarbete pågår M8 utlyft ur planen		
Kolvik (7)	K1,K2,K4 VA-utbyggnad klar K3 Planarbete pågår	K1+K2=140 K4=60	
Torsby (8)	T1,T2 VA-utbyggnad klar T3, T4 Planarbete pågår		
Brunn och Lövhämra (9)	I1 VA-utbyggnad klar I2 Detaljplan laga kraft I2 VA-utbyggnad klar I3, I4 Planarbete pågår		
Värmdövik, Herrviksnäs, Strömma(10)	S1, S2 VA-utbyggnad klar S4a VA-utbyggnad klar S3 Planarbete pågår S4b-S7 avvaktas med	1100	
Norra Kopparmora (11)	VA-utbyggnad klar	221	
Näverängsvägen , Torshällsvägen (12-13)	N1 Detaljplan överklagad T Detaljplan laga kraft		
Ingaröstrand (14)	Detaljplan laga kraft VA-utbyggnad klar		
Prioriterade 2016-2025			
Enkäret och Återvall (15)	Detalj- och VA-planering pågår	200	60 %
Koviksudde, Skeviksstrand (16)	Detalj- och VA-planering pågår	270	55 %
Värmdö- Evlinge (17)	Detalj- och VA-planering inleds efter 2016	350	65 %
Saltarö och del av Skärmarö (18)	Detalj- och VA-planering inleds efter 2016	750	40 %
Älvsala, Fagerdala, Bullandö (19)	Detalj- och VA-planering pågår i delområden	850	35 %
Stora Barnvik, Barnviksnäs, Tranarö (20)	Detalj- och VA-planering inleds efter 2016	320	45 %
Skälsmaraområdet, Hanskroka (21)	Detalj- och VA-planering inleds efter 2016	720	40 %
Norra Lagnö (22)	Detalj- och VA-planering inleds efter 2016	200	60 %

Karta – Förändringsområden visar vilka områden som prioriteras fram till 2015 och vilka som ska planeras och förses med VA perioden 2016-2025.

Prioriteringsordning för inventering av enskilda avloppsanläggningar

Nummer	Antal berörda fastigheter	Område och inriktning på tillsynen
1	Cirka 200	Tidigare inventerade områden där uppföljning inte skett av alla inventerade fastigheter
2	300-1000	Fastigheter inom verksamhetsområde som inte anslutits till det kommunala VA-nätet
3	Cirka 2300	Områden som planeras få kommunalt VA efter 2025
4	Cirka 800	Områden på fastlandet som inte kommer att få kommunalt VA
5	Cirka 3700	Områden i skärgården som inte kommer att få kommunalt VA